

SADRŽAJ

PREDGOVOR	1
SADRŽAJ	3
SPISAK SKRAĆENICA	7
SPISAK SLIKA.....	11
SPISAK TABELA.....	13
1. UVOD U GIS	15
1.1. ŠTA JE TO GIS?.....	15
1.2. KOMPONENTE SOFTVERA ZA GIS	17
1.3. GEOGRAFSKI PODACI.....	20
1.4. PROSTORNI PODACI.....	25
2. MEMORISANJE PROSTORNIH PODATAKA.....	33
2.1. BAZE PODATAKA KOD GIS-a	33
2.1.1. Struktura baze podataka.....	33
2.1.2. Kreiranje baze podataka.....	35
2.2. TIPOVI PODATAKA.....	36
2.3. POSTUPCI U GIS-u	38
3. HARDVER I SOFTVER U GIS-u.....	41
3.1. HARDVER U GIS-u	41
3.2. SOFTVER ZA GIS.....	47
3.3. MODEL PODATAKA U GIS-u	49
3.4. MULTIMEDIJA I GIS	52

4. PRIKUPLJANJE PROSTORNIH PODATAKA	55
4.1. PRIMARNE METODE PRIKUPLJANJA PODATAKA	56
4.1.1. Terenski premer.....	56
4.1.2. Fotogrametrija i daljinska detekcija	61
4.1.3. Ostali postupci.....	64
4.2. SEKUNDARNE METODE PRIKUPLJANJA PODATAKA	64
4.2.1. Manuelna digitalizacija na digitalizatoru	64
4.2.2. Manuelna digitalizacija na ekranu.....	65
4.2.3. Poluautomatska digitalizacija.....	65
4.2.4. Automatska digitalizacija	65
4.2.5. Unos alfanumeričkih podataka	66
4.3. IZVORI PODATAKA.....	66
4.4. KVALITET PODATAKA.....	66
4.5. VERIFIKACIJA, DOPUNA I ODRŽAVANJE PODATAKA	67
4.6. PLANIRANJE I PROJEKTOVANJE.....	68
4.7. GIS ANALIZA MREŽA	68
5. LOKACIJSKI SERVISI	71
5.1. DEFINICIJA LOKACIJSKIH SERVISA.....	71
5.2. LOKACIJSKI SERVISI KAO PRESEK TRI TEHNOLOGIJE.....	73
5.3. KLASIFIKACIJA LOKACIJSKIH SERVISA.....	74
5.4. TEHNIČKI SISTEM LOKACIJSKIH SERVISA	75
5.5. APLIKATIVNI SCENARIO LOKACIJSKIH SERVISA.....	77
5.6. PRIMERI LOKACIJSKIH SERVISA	80
5.6.1. Upravljanje flotom vozila.....	80
5.6.2. Servis za uzbunu.....	81
5.6.3. Servis za naplatu.....	81
5.6.4. Navigacioni servis	81
5.6.5. Mobilne žute strane	82
5.6.6. Servis za praćenje	82
5.6.7. Servis zabave	82
5.6.8. Servis za lociranje objekata kulturne baštine.....	83
5.7. MOBILNO POSLOVANJE.....	84
5.7.1. Mobilni marketing.....	86
5.7.2. Mobilna trgovina	87
5.7.3. Mobilne finansije.....	87
5.7.3.1. Plaćanje parkinga mobilnim telefonom	88
6. KORISNIČKI ZAHTEVI LOKACIJSKIH SERVISA.....	89
6.1. KLASIFIKACIJA KORISNIČKIH ZAHTEVA	89
6.1.1. Funkcionalni zahtevi	89
6.1.2. Zahtevi upotrebljivosti.....	90

6.1.3.	Zahtevi pouzdanosti	91
6.1.4.	Zahtevi privatnosti	92
6.1.5.	Zahtevi lokacijske infrastrukture	92
6.1.6.	Interoperabilnost	93
6.2.	INTEGRITET KORISNIKA LOKACIJSKIH SERVISA	93
6.3.	KORACI RAZVOJA LOKACIJSKIH SERVISA	95
6.4.	POLITIKA KVALITETA SERVISA	95
6.5.	UPRAVLJANJE ODносима SA ПОТРОШАЧИМА	96
7.	ULOGA GEOGRAFSKIH INFORMACIONIH SISTEMA U REALIZACIJI LOKACIJSKIH SERVISA.....	97
7.1.	TEHNOLOGIJA GEOGRAFSKOG INFORMACIONOG SISTEMA	97
7.2.	KARAKTERISTIKE MOBILNIH GIS SISTEMA	99
7.3.	FUNKCIONALNOST GEOGRAFSKOG INFORMACIONOG SISTEMA	102
7.4.	MOBILNI TERMINALI	104
7.5.	TEHNOLOGIJA MOBILNIH AGENATA KOD GEOGRAFSKIH INFORMACIONIH SISTEMA	106
8.	TEHNOLOGIJE ZA REALIZACIJU LOKACIJSKIH SERVISA.....	107
8.1.	KOMPONENTE ZA IMPLEMENTACIJU LOKACIJSKIH SERVISA ..	107
8.2.	SVOJSTVA LOKACIJSKIH TEHNOLOGIJA	108
8.3.	TEHNOLOGIJE POZICIONIRANJA ZASNOVANE NA MOBILNOM UREĐAJU	109
8.3.1.	GPS sistem	110
8.3.2.	FLT sistem	112
8.3.3.	E-OTD sistem	113
8.4.	TEHNOLOGIJE POZICIONIRANJA ZASNOVANE NA MOBILNOJ MREŽI	115
8.4.1.	Identifikacija ćelije (Cell ID)	116
8.4.2.	Metoda merenja jačine signala (Signal Strength)	116
8.4.3.	Merenje vremena dolaska signala (TOA)	117
8.4.4.	Merenje vremenske razlike signala	117
8.4.5.	Određivanje ugla dolaznog signala (AOA)	118
8.5.	TEHNOLOGIJE POZICIONIRANJA ZASNOVANE NA HIBRIDNOM PRISTUPU	120
8.5.1.	GPS metod sa asistencijom (A-GPS)	120
9.	TEHNOLOGIJE LOKALNOG POZICIONIRANJA U ZATVORENOM PROSTORU.....	123
9.1.	RF TEHNOLOGIJE ZA ODREĐIVANJE POZICIJE U ZATVORENOM PROSTORU	123
9.2.	RFID - RADIO-FREQUENCY IDENTIFICATION	125

9.3.	BLUETOOTH	126
9.4.	UWB (<i>Ultra-WideBand</i>) SISTEM.....	127
9.5.	WLAN (WIRELESS LOCAL AREA NETWORK) MREŽA.....	128
9.5.1.	Sistemi za upravljanje vanrednim situacijama zasnovani na WLAN mrežama.....	129
9.5.2.	Arhitektura sistema za upravljanje vanrednim situacijama	130
10.	INTEGRISANJE GIS TEHNOLOGIJE I TRANSPORTNIH PRIMENA.....	133
10.1.	PRIMERI PRIMENE GIS-a I GPS U SAOBRAĆAJU.....	134
10.2.	PERSONALIZOVANI SAOBRAĆAJ	135
10.3.	RAZVOJ INFORMACIONIH SISTEMA ZA SAOBRAĆAJNE NEZGODE KORISTEĆI GIS.....	136
10.4.	PRIMER PRIMENE GIS-a U TELEKOMUNIKACIJAMA U SRBIJI.....	137
LITERATURA	141	
SPISAK POJMOVA	145	
BELEŠKA O AUTORU.....	149	